

IO2. TRENERI U AKCIJI

Dijeljenje pozitivnih vrijednosti kroz poboljšanje uloge
sudije

Partneri:

SAŽETAK

1. Utvrđivanje vrijednosti	3
1.1. Sažetak i skale	3
1.1.1. ODANOST	4
1.1.2. LJUBAZNOST	6
1.1.3. PREDANOST	8
1.1.4. SVIJEST O POSTOJANJU PRAVILA	10
1.1.5. RAZUMIJEVANJE	12
1.1.6. POŠTOVANJE ULOGE SUDIJE.....	14
1.1.7. TOLERANCIJA	16
1.2. Dizajn predložaka za video	18
1.2.1. KARAKTERISTIKE	18
2. Opće međusektorske aktivnosti i resursi.....	20
2.1. Struktura sesije	24
3. Procjena programa	26
3.1. Evaluacija rezultata	26
3.2. Evaluacija procesa	27
4. Reference	29

1. Utvrđivanje vrijednosti

Detaljno poznavanjem svake vrijednosti ključno je za razumijevanje gdje bismo trebali voditi sportaše i reference.

1.1. Sažetak i skale

Vrijednosti i njihove suprotnosti, antivrijednosti, nisu statične, već se mogu mijenjati. Iz tog razloga, predlažemo skalu koja vam, kroz ponašanja i verbalizacije, omogućava da prepoznate do kojeg se stepena razvija svaka vrijednost. Ova skala će vam omogućiti da ocijenite ponašanje praktikanata, ali i da analizirate da li intervencije koje s njima razvijate poboljšavaju njihovo moralno ponašanje ili ne.

1.1.1. ODANOST

Odanost nije pisano pravilo, već etički ispravno ponašanje koje treba usvojiti u praksi u različitim sportskim disciplinama. Odanost znači poštovanje sebe, protivnika i prije svega lika sudije. Prihvatanje i priznavanje vlastitih grešaka su osnova koncepta odanosti.

Šta radimo kada se ponašamo odano? A kada ne?

		←	→
ODANOST	Tretirajte kao partnere sve one koji učestvuju u sportu (saigrače saradnike, protivničke saigrače,...). Donosite odluke tražeći zajedničku korist, stavljajući dobrobit ljudi i razvoj igre ispred vlastite koristi.	Oni imaju drugačiji tretman prema saigraćima i protivnicima, kao i prema ostalima koji su uključeni u sport. Oni donose odluke dajući prednost vlastitoj koristi u odnosu na zajedničku korist ili dobrobit ljudi.	NEODANOST

Kako da znam da li je neko usvojio ovu vrijednost ili ne; i pokazuje je u sportskom kontekstu?

	AKCIJE	VERBALIZACIJE
ODANOST	<ul style="list-style-type: none"> - Slijedite društvene ili norme/pravila suživota. - Kada se suočite sa složenim situacijama, donosite odluke tražeći najveću korist za sve uključene. 	<ul style="list-style-type: none"> - Govoriti hvala, izvinjavati se... - Izrazite prednosti i nedostatke različitih opcija u složenoj situaciji, kao i implikacije za sve strane.
IZMEĐU ODANOSTI I NEODANOSTI	<ul style="list-style-type: none"> - Poteškoće u praćenju pravila/kada pravila nisu korisna ili im se ne sviđaju. - Kada se suočite sa složenim situacijama, donosite odluke tražeći maksimalnu korist za njih, ali bez želje da naudite 	<ul style="list-style-type: none"> - Zahvaliti se i izviniti drugima. Vrijeđati, prezirati i/ili nazivati druge pogrdnim imenima. - Istaknite prednosti i nedostatke različitih opcija, a kao prioritet ističite vlastitu korist.

	drugima.	
NEODANOST	<ul style="list-style-type: none"> - Nepoštovanje društvenih ili normi/pravila suživota. - Kada ste suočeni sa složenim situacijama, donošenje odluka dajući prednost vlastitoj koristi bez obzira na to što to znači za druge. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vrijeđanje, omalovažavanje, prozivanje itd. - Kada ste suočeni sa složenom situacijom, ukazivanje na ono što je najkorisnije za sebe/njihov tim i kažnjavanje onih koji izražavaju potrebe ili prava drugih.

1.1.2. LJUBAZNOST

Ljubaznost je ključ efikasne i zadovoljavajuće komunikacije između igrača i sude. Znati kako se izraziti, ali također znati i slušati.

Šta radimo kada se ljubazno ponašamo? A kada ne?

LJUBAZNOST	Oni druge aktivno slušaju, daju im povratnu informaciju o njihovoj poruci. Izražavaju njihove ideje i potrebe, prihvataju različite tačke gledišta. Komuniciraju jasnim, asertivnim i uvažavajućim stilom.	Oni zapravo ne slušaju šta drugi žele da kažu, ne daju povratne informacije. Oni niti izražavaju svoje ideje ili potrebe niti prihvataju različite tačke gledišta. Komuniciraju u agresivnom (impozantno) ili pasivnom (snishodljivom) stilu.	NEPRISTOJNOST

Kako da znam da li je neko usvojio ovu vrijednost ili ne; i pokazuje je u sportskom kontekstu?

	AKCIJE	VERBALIZACIJE
LJUBAZNOST	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivno slušajte druge (pokušajte razumjeti, tražite pojašnjenje i dajte znakove slušanja). - Prihvativate različite tačke gledišta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Izrazite vlastite ideje i potrebe. - Komunicirajte jasno, asertivno i s poštovanjem.
IZMEĐU LJUBAZNOSTI I NEPRISTOJNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> - Slušanje drugih, iako ne uvijek aktivno (ne tražeći pojašnjenje, ne dajući znakove slušanja). - Prihvativate različite tačke gledišta, sa većim ili manjim poteškoćama u zavisnosti od situacije. 	<ul style="list-style-type: none"> - Povremeno izraziti vlastite ideje i potrebe. - Komunicirajte s poštovanjem u većoj ili manjoj mjeri, iako ponekad na pasivan ili agresivan način.

NEPRISTOJNOST	<ul style="list-style-type: none"> - Ne slušajući druge. - Neprihvatanje različitih tačaka gledišta.	<ul style="list-style-type: none"> - Neizražavanje vlastitih ideja i potreba. - Komuniciranje na agresivan ili pasivan način. - Bez davanja povratne informacije.
----------------------	---	--

1.1.3. PREDANOST

Ciljevi se postižu progresivnim poboljšanjima. Ne postoji situacija u kojoj idete od “ne znam kako to da uradim” – “pokušavam” – “znam kako to da uradim”. Kada djeca vide da se poboljšavaju, ona rastu i kako odrastaju neće im biti teško posvetiti se prema sve više i više ciljeva koje treba postići.

Šta radimo kada se ponašamo s predanošću? A kada ne?

		PREDANOST	NEPREDAN
		<p>Oni procjenjuju vlastito sportsko ponašanje. Oni postavljaju i slijede vlastite ciljeve i prepoznaju samopoboljšanja. Oni uživaju u svojim postignućima u odnosu na pobjedu nad drugima.</p>	<p>Oni svoju pažnju usmjeravaju na pobjedu nad drugima i vanjske faktore koji je olakšavaju/spriječavaju. Oni uživaju u poređenju sa drugima. Oni ne pridaju važnost samopoboljšanju i ne ocjenjuju vlastito sportsko ponašanje.</p>

Kako da znam da li je neko usvojio ovu vrijednost ili ne; i pokazuje je u sportskom kontekstu?

	AKCIJE	VERBALIZACIJE
PREDANOST	<ul style="list-style-type: none"> - Formulišite ciljeve koje treba postići. - Samokritikujte vlastiti nastup. - Uživajte u postizanju ciljeva. 	<ul style="list-style-type: none"> - "Hoću/želim učiniti/namjeravati/pokušati/postići..." - Izrazite aspekte koji su dobro urađeni i koje treba poboljšati. - Razmišljajte nakon svake sesije/vježbe o odnosu između onoga na čemu se radilo i postavljenih ciljeva.

IZMEĐU PREDANOSTI I NEPREDANOSTI	<ul style="list-style-type: none"> - Povremeno postavite ili zamolite druge da nam postave ciljeve. - Da se samokritikujemo s vremenom na vrijeme, kada nam se to kaže. - Podjednako uživajte u samorazvoju i pobjedi. - Povremeno se poređiti sa drugima. 	<ul style="list-style-type: none"> - "Možda će biti zanimljivo uraditi/pokušati/postići..." - Kad se sjetim ili budem primoran/a, nakon sesije/treninga, razmislim o odnosu između onoga na čemu se radilo i postavljenih ciljeva.
NEPREDANOST	<ul style="list-style-type: none"> - Nemojte postavljati lične ciljeve. - Da biste samo uživali u pobjedi. - Neprestano upoređujući sebe sa drugima da se vidi ko je bolji. 	<ul style="list-style-type: none"> - "Ne mogu, ne znam, neću moći." - Potvrđujući da ništa ne treba poboljšati. - "Ja sam najgori od svih, tako da nikada neću pobijediti"

1.1.4. SVIJEST O POSTOJANJU PRAVILA

Djeca ne samo da moraju naučiti tehničke geste sporta kojim se bave, već moraju znati i biti svjesna postojanja pravila. Ova dva aspekta su prisutna i u sportu i u svakodnevnom životu.

Šta radimo kada se ponašamo sa sviješću o postojanju pravila? A kada ne?

		←	→
SVIJEST O POSTOJANJU PRAVILA	Oni poznaju i poštuju pravila svog sporta i protive se nesportskom ponašanju. Oni poznaju i poštiju pravila suživota u svom kontekstu i protive se asocijalnom ponašanju.	Oni ne poznaju i/ili ne poštiju pravila svog sporta i dozvoljavaju/podstiču nesportsko ponašanje. Oni ne poznaju i/ili se ne pridržavaju pravila suživota u svom kontekstu i dozvoljavaju/favoriziraju aocijalna ponašanja.	ZANEMARITE POSTOJANJE PRAVILA

Kako da znam da li je neko usvojio ovu vrijednost ili ne; i pokazuje je u sportskom kontekstu?

	AKCIJE	VERBALIZACIJE
SVIJEST O POSTOJANJU PRAVILA	<ul style="list-style-type: none"> - Poštiju pravila svog sporta za svoju kategoriju. - Poštiju i olakšavaju poštovanje društvenih pravila svog sporta (rukaju se na početku finala, odlazak u treći period...). - Kažnjavati nepoštivanje pravila ili društvenih normi sporta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Objašnjavanje pravila i pozivanje ljudi da ih se pridržavaju. - Izraziti nezadovoljstvo ili sankcionisati nepoštivanje pravila ili društvenih normi sporta. - Čestitajte ili zahvalite na poštivanju pravila ili društvenih normi.
IZMEĐU SVIJESTI I IGNORISANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Poštiju pravila svog sporta za svoju kategoriju, ali samo kada je to zgodno ili kada osjećaju da ih se posmatra. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pozivaju na kršenje pravila kada je to zgodno. - Upozoriti na situaciju bez nadzora zbog nepoštivanja

	<ul style="list-style-type: none"> - Poštuj i olakšavaju poštovanje društvenih pravila svog sporta samo kada je situacija povoljna. 	pravila.
ZANEMARITE POSTOJANJE PRAVILA	<ul style="list-style-type: none"> - Ne poštju pravila svog sporta za svoju kategoriju. - Nepoštivanje i/ili otežavanje poštovanja društvenih pravila svog sporta (rukovanje na početku finala, odlazak u treći period...). 	<ul style="list-style-type: none"> - Pozivanje na kršenje pravila. - Vrijedjanje ili omalovažavanje onih koji se pridržavaju pravila ili društvenih normi.

1.1.5. RAZUMIJEVANJE

Lik sudsije je često kritikovan, bez poznavanja činjenica ili valjanih razloga. Dublje upoznavanje lika sudsije, pokazivanjem njegove najljudskije uloge, posvećenosti i predanosti koje dovode do njegovog profesionalnog rasta, razumijevanje bi moglo biti prvi korak ka otklanjanju mnogih predrasuda, koje su oduvijek bile vezane za ovu ulogu.

Šta radimo kada se ponašamo s razumijevanjem? A kada ne?

	RAZUMIJEVANJE	NERAZUMIJEVANJE
	<p>Oni su u stanju da prepoznaju različite faktore (lične i kontekstualne) koji utiču na sudsjsko donošenje odluka: umor, udaljenost od situacije u igri, itd. Pokazuju interesovanje i empatiju sa njim/njom.</p>	<p>Oni nisu svjesni i/ili namjerno zanemaruju faktore koji utiču na donošenje sudsjskih odluka. Oni dehumanizuju sudsiju zanemarujući od njega/nje sve što nije vezano za igru.</p>

Kako da znam da li je neko usvojio ovu vrijednost ili ne; i pokazuje je u sportskom kontekstu?

	AKCIJE	VERBALIZACIJE
RAZUMIJEVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Omogućite sudsiji vrijeme i prostor da obavi svoj posao. - Uključite sudsiju u program/društvene situacije oko utakmice. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pozdravite se i oprostite od sudsije. Zahvalite sudsiji na njegovom/njenom radu. - Ohrabrite sudsiju u složenim takmičenjima/situacijama. - Objasnite razloge/situacije koje mogu uticati na rad sudsije.

IZMEĐU RAZUMIJEVANJA I NERAZUMIJEVANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Uključite sudiju u program/društvene situacije oko utakmice samo u nekim prilikama. 	<ul style="list-style-type: none"> - U nekim okolnostima pozdravite i oprostite se od sudije, a u drugim ne, ili samo kada nam se sudija izričito obrati.
NERAZUMIJEVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Sudiji po dolasku/odlasku okrenite leđa. - Isključite sudiju iz programa/društvenih situacija oko utakmice. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nemojte se pozdravljati ili oprăštati od sudije. - Objasnjanje ličnih karakteristika sudije kao uzroka njegove loše izvedbe

1.1.6. POŠTOVANJE ULOGE SUDIJE

Ovo poglavlje ima za cilj podizanje svijesti kod novih generacija o sportskom obrazovanju, poštovanju ne samo pravila i protivnika, već i sudije prije svega.

Šta radimo kada se ponašamo s poštovanjem? A kada ne?

POŠTOVANJE	Oni razumiju da bez sudsije, igra nije moguća. Shvate da je sudsija napravio grešku, razumiju da je to normalno tokom takmičenja i pripisuju to okolnostima situacije.	Tvrde da sudsija radije ometa igru nego pomaže. Oni shvate da je sudsija napravio grešku i to pripisuju karakteristikama osobe koja sudi, smatrajući grešku ličnim uvredom, vrijeđaju ili se nasilno ponašaju prema sudsiji.	ZANEMARITI

Kako da znam da li je neko usvojio ovu vrijednost ili ne; i pokazuje je u sportskom kontekstu?

	AKCIJE	VERBALIZACIJE
POŠTOVANJE ULOGE SUDIJE	<ul style="list-style-type: none"> - Prisustvujte sudsijskim objašnjenjima i/ili zahtjevima. - Podržite rad sudsije koliko god je to moguće (prostor za gledanje, vodu ako je vruće...). - Prihvativajte odluke sudsije, čak i kada se s njima ne slažete. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pitajte o donošenju sudsiske odluke kada ne razumijete. - Kada se suočite sa sukobima, udarcima, nesuglasicama itd., pitajte za dobrobit sudsije. - Nagradite sudsisko izvršenje/donošenje odluke kada je ispravno.
IZMEDU POŠTOVANJA I ZANEMARIVANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Zanemarite sudsiske odluke/objašnjenja usred njihovog razvoja. - Pokazivanje gestikulacije neslaganja sa sudsiskim 	<ul style="list-style-type: none"> - Zatražite od sudsije promjene u njegovoj/njenoj sudsiskoj odluci. - Optuživanje sudsije za donošenje pristrasnih odluka

	odlukama.	u dvostruislenim situacijama. <ul style="list-style-type: none"> - Verbalni pritisak na sudiju u situaciji koja se tumači kao odlučujuća.
ZANEMARIVANJE ULOGE SUDIJE	<ul style="list-style-type: none"> - Pravljenje gestikulacija prezira pred sudijskim odlukama. - Ometanje rada sudije (ometanje kretanja, odbijanje pristupa, itd.). - Fizički napad na sudiju. - Izvršavanje pritiska na sudiju u složenim takmičenjima/situacijama (sužavanje međuljudskog prostora, gestikulacija pritiska...). 	<ul style="list-style-type: none"> - Kritikovati sudijsko donošenje odluka. - Kada dođe do sukoba, udaraca, nesuglasica itd., prigovorite sudiji. - Vrijeđanje sudije. - Optužite sudiju da negativno utiče na razvoj igre. - Verbalni pritisak na sudiju u složenim takmičenjima/situacijama (poticanje na odlučivanje, podizanje glasa...).

1.1.7. TOLERANCIJA

Naučiti razumjeti i prihvati vlastite greške u sportu je prvi korak da prihvatimo čak i greške koje je počinio lik sudije. Igrač može pogriješiti u izvođenju tehničkog gesta, baš kao što sudija može pogriješiti u donošenju odluke tokom utakmice.

Šta radimo kada se ponašamo s tolerancijom? A kada ne?

TOLERANCIJA		Negiraju svoje greške i/ili kažnjavaju tuđe greške. Kritikuju grešku vjerujući da je to kraj izvedbe. Izbjegavaju ponovni pokušaj i odbijaju pomoći da to riješe.	NETOLERANCIJA

Kako da znam da li je neko usvojio ovu vrijednost ili ne; i pokazuje je u sportskom kontekstu?

	AKCIJE	VERBALIZACIJE
TOLERANCIJA	<ul style="list-style-type: none"> - Identifikujte greške (vlastite i druge) i pokušajte ponovo/pomozite da pokušate ponovo. - Analizirajte porijeklo grešaka. - Tražiti/implementirati uzastopne aproksimacije za pravilno izvršenje. 	<ul style="list-style-type: none"> - Objasnite greške (vlastite i druge) i predložite/zatražite strategije rješenja. - Dajte kolegama povratne informacije kako biste im pomogli da se poboljšaju. - Nagradite uspjehe (vlastite i druge) i ohrabrite greške. - Objasnite poboljšanja u odnosu na prethodne performanse (bez obzira na to jesu li savršene ili ne).
IZMEĐU TOLERANCIJE I NETOLERANCIJE	<ul style="list-style-type: none"> - Zanemarite činjenje grešaka. - Pokušavati riješiti grešku savršenim izvođenjem. 	<ul style="list-style-type: none"> - Objasnite greške (vlastite i druge), ali ne predlažite/zahtevajte strategije rješenja.

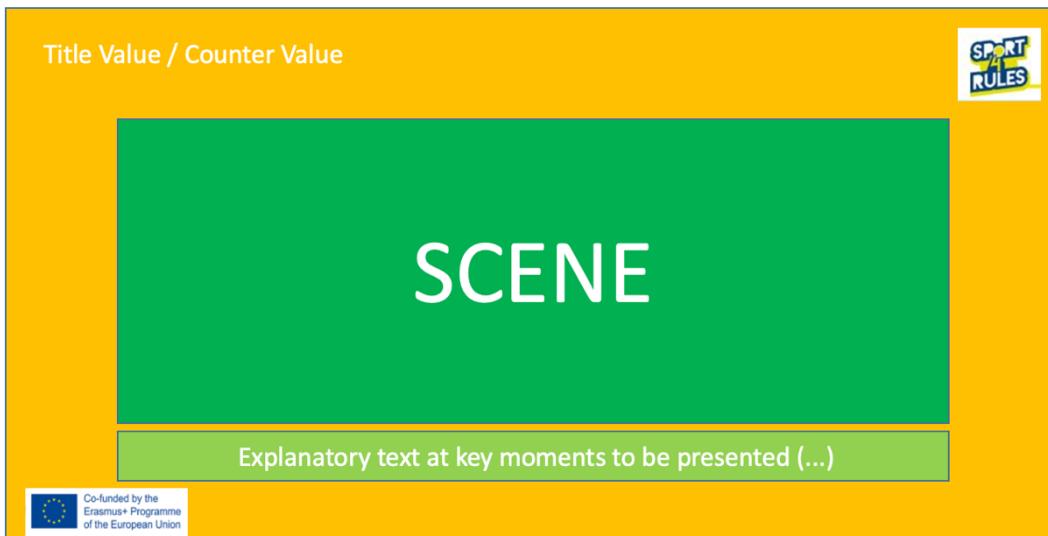
NETOLERANCIJA	<ul style="list-style-type: none"> - Napravite gestikulacije ljutnje/uznemiravanja/beznađa pred greškama. - Nakon greške, ne pokušavate ponovo ili ne dozvoljavate drugima da pokušaju. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ukazivanje na druge kao na odgovorne za vlastite greške. - Kazniti činjenje grešaka. - Objašnjavanje negativnih i nerazrješivih posljedica greške.
----------------------	---	--

1.2. Dizajn predložaka za video

Kako bismo razvili posao sa ovim vrijednostima i antivrijednostima, tražimo vašu suradnju na stvaranju audiovizuelnog materijala. Predlažemo jedan video po članu koji će ilustrirati svaku od vrijednosti.

Predlažemo tehničke karakteristike i zahtjeve snimanja koji osiguravaju homogenost konačnog rezultata u projektu.

Predložak bi trebao biti kao što je prikazano na slijedećoj slici:

Dostupan je na:

https://uses0-my.sharepoint.com/:p/g/personal/rociobohorquez_us_es/ERku1rn68X5HlrvJnHuShAsBhsSHrCLdwUWnVMP1PL_Jw?e=ZOdf3M

1.2.1. KARAKTERISTIKE

2. Snimanje će se vršiti u horizontalnom položaju.
3. Objedinjena garderoba modela.
4. Maksimalno trajanje: 40" (20 sekundi za vrijednost i 20 sekundi za protuvrijednost).
5. Rezolucija: FullHD 1080P.
6. Boja.

7. Stereo zvuk.
8. Jezik: Engleski audio i titlovi.
9. Tekst objašnjenja scene može biti u foto-fiksiranom režimu pauze (sekvence-Objašnjenje [pauzirano]-sekvence).

2. Opće međusektorske aktivnosti i resursi

Za svaku vrijednost, u nastavku predlažemo primjer aktivnosti kako bismo pokazali moguće načine rada.

ODANOST I EMPATIJA

ČAMAC ZA SPAŠAVANJE

Moramo napraviti grupe od 10 učenika koji će biti zajedno cijelo vrijeme. Pored njih, na beskonačnom papiru ćemo nacrtati čamac sa 9 mesta za putovanje. Objasnit ćemo im da plutaju na moru i da se moraju spašavati ulaskom u čamac za spašavanje.

Djeca će u predviđenom roku morati odlučiti ko će biti spašen, a koja će osoba biti izostavljena. Moraju dati razloge i motive objašnjavajući na osnovu čega žele da se spase. Ako na kraju vremena ne postignu dogovor, svi će potonuti.

Nakon toga ćemo razgovarati s njima i razmisliti o odlukama koje su donesene.

- Preuzeto sa: <https://www.parabebes.com/actividades-para-trabajar-valores-en-primaria-4833.html>

TOLERANCIJA I EMPATIJA

VIDEOFORUM. KONOPAC

U ovom slučaju ćemo raditi sa videom "Konopac". Gledanje videa i dijeljenje mišljenja, osjećaja i emocija svih učesnika pod nadzorom odrasle osobe.

- https://www.youtube.com/watch?v=4INwx_tmTKw&t=66s

SLOGAN

Nastavnik će zadati ponašanje tipično za igrača nekog sporta koji je tolerantan i drugog netolerantnog prema svom saigraču/protivniku. Odatle će velika grupa izmisliti SLOGAN koji će svima biti poznat. Počinju igrati smanjenu situaciju igre sportskog modaliteta na kojem žele raditi. Kada igrač prepozna tolerantno ponašanje, on/ona naglas izgovara slogan.

OBRAZOVANJE (DOBRO PONAŠANJE)

LUDA PRIČA.

Lutke od tkanine su napravljene da predstavljaju dva tima okrenuta jedan prema drugom, kao i teren za igru, a pojaviće se i sam sudija, napravljen za ovu priliku. Ideja je zračiti ludom igrom u kojoj je sve dobro. Na primjer:

- Izvinite gospodine golmane da li biste mogli da se sklonite sa strane, voleo bih da postignem gol.
- Ups, sudija je odsvirao, hajde da sjednemo i poslušamo ga.

Svaki učesnik preuzima ulogu jednog ili više učesnika.

ZARAZA

Nastavnik će pročitati odlomak usredotočen na ponašanja vezana za vrijednost obrazovanja u sportskom modalitetu, navodeći primjere dobro poznatih i visokoučinkovitih igrača tog modaliteta. Na kraju pasusa, učenici treba da izraze ovu situaciju kroz pokret, kao da su zaraženi čitanjem nastavnika.

PREDANOST

MATIČNO DRVO

Timu se objašnjava da je ovo kao drvo i da su svi ljudi potrebni za isto; i ako neko ne doprinese drvo umire, svako mora smisliti nešto što može doprinijeti grupi kao predanost , na primjer, da budu vedriji, da više dodaju loptu..., ove obaveze će se zalijepiti na pjenasto drvo zalipljeno na karton pomoću malih naljepnica koje će biti postavljene u obliku plodova drveta na reprezentativnom mjestu štaba u kojem se tim sastaje. Ove obaveze će se revidirati po potrebi, ili na kraju svake sesije, ili na kraju sedmice...

LANAC

Nastavnik objašnjava situaciju vezanu za posvećenost igrača svom timu, sportu, sportskoj instituciji,... Igra se igra kao lanac. Nastavnik dodiruje učenika i učenik pokreće lanac, izražavajući samo tijelom (bez govora) ponašanje koje odražava tu vrijednost. Učenik će dodirnuti partnera koji pojačava intenzitet i tako dalje.

PRIHVATANJE GREŠAKA

POBJEDNIK JE GUBITNIK

Odaberite temu za rad i napravite test u obliku kratkih pitanja. Odaberite dva igrača.

- Objasnite dinamiku igre: „Ovo je takmičenje u kojem su dva igrača koji će postepeno formirati timove, ja ću svakom od vas postaviti pitanje, onaj koji dobro odgovori, prelazi na sljedeće pitanje, onaj koji ne shvati kako treba, ima pravo da izabere novog člana za svoj tim i pokuša da dođe do tačnog odgovora.“

- Ova dinamika funkcioniše upravo suprotno od onoga na šta smo navikli, tj. za onog ko pravi najviše grešaka je veća vjerovatnoća da neće pogriješiti u budućnosti jer gradi grupu koja ga može podržati.
- To je dinamika koja nam pomaže da shvatimo da često moramo prvo pogriješiti, da bismo naučili, a onda izići kao "pobjednici".
- Preporučujemo da zatim izvršite dinamičko razmišljanje o aktivnosti.
  - o Ko je imao više članova u vašem timu?
  - o Ko je pobijedio?
  - o Zašto?

POŠTOVANJE AUTORITETA

ZAMJENA ULOGA

Radi se o igranju uloga prepostavljajući različite uloge dovedene do ekstrema koje se dešavaju tokom meča u timovima od tri, u kojima su dvojica igrači protivničkih ekipa, a drugi sudija, a sljedeća situacija je promotivni meč, izjednačeni su i u posljednja dva minuta je došlo do faula. Svake minute i uz zvižduk mijenjaju ulogu koju igraju. Na kraju tri minuta razmišljaju o stavu svakog igrača i važnosti sudije.

2.1. Struktura sesije

Struktura sesije omogućava organizovanje sesije, uspostavljujući i početnu i završnu tačku za učesnike tokom sesije. Takođe pomaže u poboljšanju lične i grupne refleksije i evaluacije učesnika i nastavnika.

Predložena struktura sesije zasnovana je na programu podučavanja lične i društvene odgovornosti (Hellison, 2011.), a sastoji se od: 1. Relacijsko vrijeme; 2. Razgovor o svijesti; 3. Plan aktivnosti; 4. Grupni sastanak; 5. Vrijeme za razmišljanje.

RELACIJSKO VRIJEME

Relacijsko vrijeme se odnosi na trenutak dobrodošlice učesnika od strane nastavnika. U ovom dijelu sesije, nastavnici stupaju u interakciju sa svojim učenicima kako bi saznali kako su ili kako im je prošao dan, kako bi ojačali međuljudske odnose među njima. Ova interakcija se može izvesti samo razgovorom sa učenicima ili bilo kojom aktivnošću razbijanja leda. Ovaj dio sesije odgovara 3-5% cijelog vremena.

RAZGOVOR O SVIJESTI

U ovom dijelu nastavnik ukratko objašnjava koji su ciljevi sesije, šta će raditi i šta očekuje od učenika, postavljajući pitanja kako bi se uvjeroio da su učenici sve razumjeli. Ovaj dio sesije odgovara 4-5% cijelog vremena.

PLAN AKTIVNOSTI

To je glavni dio sesije, gdje se sportske aktivnosti sprovode u praksi. Prilikom osmišljavanja sesije je važno integrisati poučavanje vrijednosti unutar sportskih aktivnosti. Ovaj dio sesije odgovara 80% cijelog vremena.

GRUPNI SASTANAK

Grupni sastanak omogućava učesnicima da izgrade vlastito učenje iz svojih iskustava tokom sesije. Kada se plan aktivnosti završi, svi se okupljaju i razgovaraju o tome šta se dešavalo tokom sesije, kako su se ponašali, kako su riješili probleme koji su nastali

tokom zadataka i kako su se osjećali, iznoseći svoje mišljenje o samoj sesiji. Ovaj dio sesije odgovara 5-10% cijelog vremena.

VRIJEME ZA RAZMIŠLJANJE

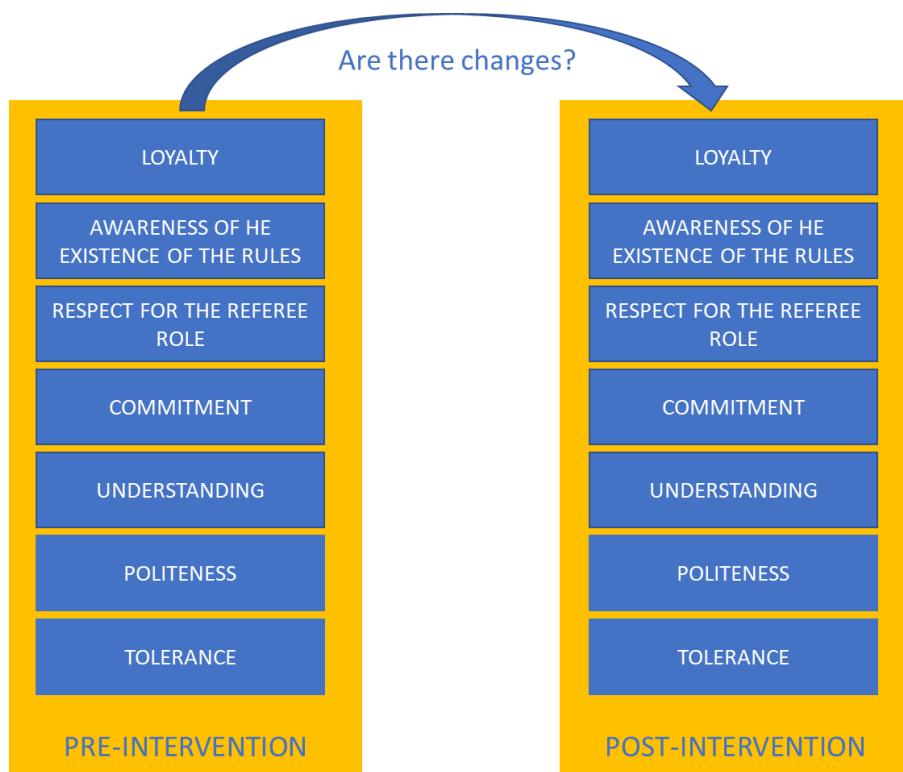
Posljednji dio sesije je vrijeme za razmišljanje, koje je nastavak grupnog sastanka. Sastoјi se od samoevaluacije učenika, fokusiranog na to kako misle da su se ponašali tokom sesije, na njihovo učešće i trud tokom zadataka, kako su pomogli svojim vršnjacima... Ova samorefleksija se može izvesti kroz jednostavna da/ne pitanja ili složenija pitanja koja zahtijevaju argument ili objašnjenje njihovog ponašanja ili učinka. Ovaj dio sesije odgovara 3-5% cijelog vremena.

3. Procjena programa

Predlažemo dvije vrste evaluacije programa, rezultatsku i procesnu.

3.1. Evaluacija rezultata

Ova evaluacija će omogućiti da se zna da li su razvijene akcije generisale promjenu u vrijednostima onih koji su uključeni ili ne. Koristićemo skale ponašanja i verbalizacije koje su ponuđene za svaku vrijednost u njena tri nivoa (vrijednost, u procesu dostizanja vrijednosti, antivrijednost) u dva momenta: prije i nakon intervencije. Preporučuje se da se ova zapažanja sprovedu u običnoj takmičarskoj aktivnosti u kojoj nema spoljne intervencije kako bi se moglo procijeniti šta se zaista prirodno dešava.

3.2. Evaluacija procesa.

Ova evaluacija će omogućiti dobijanje informacija o tome kako je intervencija razvijena, na taj način će se moći kontinuirano poboljšavati. Predlažemo dvije kontrolne liste koje će vam pomoći da pratite cijeli proces i predložite poboljšanja kada je to potrebno. Prvi se fokusira na dizajn i implementaciju programa. Drugi će pomoći u analizi svake sesije.

Za cijeli program:

	Da	Više ili manje	Ne	Zapažanja
Za svaku vrijednost su osmišljene posebne sesije.				
U dizajnu su korištene definicije vrijednosti-antivrijednosti Sport4rules				
Aktivnosti su prilagođene veličini grupe.				
Aktivnosti su bile prilagođene uzrastu učesnika.				
Osigurana je saradnja svih uključenih.				
Kako se program razvijao, bile su neophodne značajne adaptacije programa.				

Za svaku sesiju:

	Da	Više ili manje	Ne	Zapažanja
Objašnjeni su ciljevi sesije.				
Razvijene su kompletne aktivnosti.				
Aktivnosti su sprovedene kako je zamišljeno.				
Iskorišteno je zakazano vrijeme.				
U dinamiku rada su bili uključeni svi učesnici.				
Završna su razmišljanja o tome šta se dogodilo i njihovim implikacijama				
Kako se program razvijao, bile su neophodne				

značajne adaptacije sesije.					
-----------------------------	--	--	--	--	--

4. Reference

Hellison, D. (2011). Podučavanje odgovornosti kroz fizičku aktivnost (3er.ed.). Champaign, IL: Kinetika ljudi.